

the state management of creative industries in Ukraine. The study demonstrates the conformity of cooperation at all levels of government in the process of the development of creative industries through an effective mechanism of state management. The author proves that synergistic interaction at all levels of state institutions will ensure effective state administration, which will contribute to the popularization of Ukrainian culture, cultural and historical values, cultural heritage, creative initiatives and projects, modern phenomenal creations of the cultural and creative space for the sustainable development of Ukraine. The current state of creative industries in conditions of decentralization has been investigated and characterized. Scientific novelty is explained through a cultural analysis of the state management of creative industries in the conditions of the spread of information and communication technologies.

Keywords: *culture, creative industries, public administration, cultural policy, human resources, decentralization, sustainable development.*

УДК 130.2:791.2:001.8
ORCID 0000-0002-3613-9851

Р. А. Полешук

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОСТІ ДО РОЗШИРЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРЧОСТІ О. ДОВЖЕНКА

Керуючись принципом міждисциплінарності, в статті запропонована методологія культурологічного аналізу творчості О. Довженка із застосуванням методу етнографічного опису. Вказана методологія дозволяє дослідити актуальне в наш час питання відмінності української культури від російської, а також визначити напрям розвитку української культури для створення умов, необхідних для буржуазних перетворень в суспільстві. Крім того, дослідження висвітлює особисте ставлення великого режисера до спроможності української культури побудувати буржуазно-демократичне суспільство.

До дослідження були залучені методологічні практики школи Лінсе́та-Холла та Британської школи із досліджень культури.

Ключові слова: *міждисциплінарність, методологія дослідження кінематографа, стрічки О. Довженко, культурологічний аналіз, Британська школа із досліджень культури, школа Лінсе́та-Холла.*

DOI 10.34079/2226-2849-2022-12-24-105-112

Постанова проблеми. Творчий шлях О. Довженка в українській культурології добре досліджений із застосуванням біографічного методу. В той же час, не достатньо вивчені етнофілософські контексти стрічок які висвітлюють особливості соціальних відносини і культурних практик та рефлексію великого режисера на події свого часу і розвиток української культури. На нашу думку, фільми О. Довженка становлять собою цінне джерело дослідження культуротворчих процесів, які дозволять краще зрозуміти особливі риси і світогляд українського суспільства що, в свою чергу, дозволить запропонувати шляхи розвитку української культури.

Принцип міждисциплінарності культурологічного аналізу суттєво розширює методологічний арсенал дослідження творчості великого митця. Світоглядні контексти

у творах великого режисера потребують глибокого дослідження в рамках дискурсу етнокультурології за допомогою доробків західних шкіл із досліджень культури.

Мета статті: застосувати метод етнографічного опису до доповнення культурологічного аналізу творів О. Довженка з метою типологізації української культури та встановлення особистих поглядів режисера, щодо можливості української культури до демократичних трансформацій в суспільстві і вектору розвитку культури.

Аналіз досліджень і публікацій. З точки зору українського дослідника кіно Кохана Т., культурологія – то цілісний феномен, структурний елемент гуманістики з багатоаспектним підходом до досліджуваних проблем.

Згідно із типологізацією українських культурологічних досліджень, запропонованою С. Холодницькою, традиційна для української школи методологія дослідження культурологічних проблем полягає у використанні принципу **міждисциплінарності**, впровадженому дослідниками Л. Левчук, В. Панченко, Г. Чміль, Р. Шульга та наукового діалогізму, який висвітлений у роботах В. Даренського, О. Овчарук, В. Федя. Згадані теоретичні підходи культурологічного аналізу розроблені та осмислені авторами теоретичних робіт М. Бровко, О. Жорновою, Ю. Легеньким, В. Леонтьєвим, Б. Парохонським.

В наш час, методологія культурологічних досліджень не вичерпується переліченими підходами, “оскільки потенціал культурології — науки, яка все ще переживає процес свого становлення, — актуалізує напрацювання нових способів пізнання світу” (Кохан 2021, с. 13)

В контексті розширення методології дослідження стрічок О. Довженка, ми спираємось на дискурс з етнокультурології, запропонований проф. В.А.Личковаха в статті «Філософія етнокультури - етнокультурологія – етнокультурологія» 2018 р. Поняття дискурсу введено М. Фуко (1926-1984) і означає розширення кола текстів і підходів до аналізу предмету дослідження. Постмодерновий контекст поняття “дискурс” полягає в переосмисленні існуючих поглядів на досліджуваний предмет.

В. А. Личковаха пропонує **дискурс з етнокультурології** як напрям культурологічного знання, що дозволіє дослідити **філософію етнокультури**, через її естетичне і символічне відтворення у художньо-образних формах мистецтва.

На нашу думку, дискурс з етнокультурології дозволяє провести культурологічний аналіз творчості митця через дослідження, окрім літератури, також, кіно та медійних чи цифрових артефактів, за допомогою методу етнографічного опису.

Виклад основного матеріалу. Багатоаспектність проблематики в українській **гуманістиці** та принцип **міждисциплінарності** культурологічного аналізу дозволяють нам значно **розширити методологічний інструментарій** дослідження творчості О. Довженка, через застосування доробків наукових школах Заходу із досліджень культури. Це дозволяє розглянути кінотворчість О. Довженка в рамках дискурсу з етнокультурології як цілісний медійний артефакт і носій, в першу чергу, загальнофілософських і етнофілософських контекстів.

До культурологічного аналізу стрічок О. Довженка нами був застосований **метод етнографічного опису**. Він дозволяє дослідити аспекти культурної ідентифікації, соціальні, національні, родинні та гендерні, світоглядні і антропологічні аспекти культурного середовища на теоретичному тлі. Застосувавши метод етнографічного опису до дослідження стрічок Довженка, ми отримали можливість з'ясувати філософські контексти, соціальні відносини і культурні практики, які мають відношення до української культури.

Застосування методу етнографічного опису полягає у залученні методологій із досліджень культури, етнографії, антропології та інших складових гуманістики до аналізу наративних, контекстуальних, культурних, світоглядних і ін. ракурсів

медійного артефакту, що дозволяє зробити висновки щодо оригінальних рис культури, до якої належить цей артефакт.

До застосування методу етнографічного опису, замість традиційної логіки підпорядкованості ланок дослідження кіно “культурологія – мистецтвознавство – кінознавство”, (Кохан 2021, с. 14) ми запропонували логіку “культурологія – філософія/політична теорія – кінознавство”.

Наш підхід не новий: дослідження стрічок Довженка як носія філософії, має велике теоретичне підґрунтя. Серед перших філософів - дослідників кіно був Г. Бергсон (1859-1941). Крім того, що він доклав багато зусиль до осмислення кіно як засобу експлікації філософських сенсів, французький філософ започаткував школу кіно, яка базується на філософських ідеях Бергсона. Погляди французького філософа полягають в тому, що режисер кіно може сфотографувати дійсну реальність і транслювати її глядачеві за допомогою двох парадигм: інтуїція і інтелект та час і простір. До українських стрічок школи бергсонізму відносяться, зокрема, фільми “Звенигора” (1928) О. Довженка, “Тіні забутих предків” (1965) С. Параджанова і “Снайпер: Білий Ворон” (2022) М. Бушана. Крім Бергсона, в Європі у ХХ ст, питаннями кінофілософії займалися Моріс Мерло-Понті, Амеді Айфре, Андре Базен, Зігфрід Кракауер, О. Астрюк, Гальвано Делла Вольпе, Жан Епштейн, Жан Мітрі, Жиль Дельоз (Herzogenrath, 2017, с. ХХ), наш сучасник Славою Жижек та інші.

Принципом запропонованої нами методології культурологічного аналізу творчості О. Довженка **став** пошук в його роботах сократівських суспільно значущих і кантівських раціональних сенсів.

Протестантський метафізик І. Кант (1724-1804) прийшов до висновку, що думка, як раціональна категорія, не дозволяє пізнати абсолютну реальність. Німецький ідеаліст Г.В.Ф. Гегель (1770-1831) вважав пізнання виключно суб’єктивним процесом для якого абсолютна реальність теж непізнана, але за одним виключенням. Це виключення – складова абсолютної реальності – категорія свободи. На відміну від кантівської свободи особистості, гегелівська свобода знаходиться за межами волі індивіда: він розуміє свободу в сенсі здатності індивіда започаткувати нове і вище благо, під впливом Абсолютного Духа (Dyde, 1894, с. 669). Свобода в Гегеля пізнана через право і закон та реалізується у вигляді Держави. Ми вважаємо, що остаточно Гегель пояснює свою думку в книзі “Філософія історії”:

“Свобода є не що інше, як визнання і прийняття такої особливості окремого об’єкту, як Право і Закон, і продукту похідної від них реальності – Держави.” (тут і далі переклад автора) (Hegel, 2001, с.75)

Концепцію свободи Гегель ототожнює із можливістю доступу суб’єкту до громадянських прав і наявності в нього приватної власності (Dyde, 1894, с.658). У книзі “Філософія права” (1820) німецький ідеаліст запропонував філософське підґрунтя побудови буржуазної країни (бо приватна власність це атрибут виключно буржуазного ладу). Для буржуазного етапу розвитку суспільства Гегель будує діалектику навколо суб’єктності свободи/права/приватної власності: зростання приватної власності дорівнює зростанню права і свободи, під впливом трансформації об’єкту - абстрактної волі у конкретну волю, яка реалізована у діях індивіда.

В той же час, накопичення приватної власності, за Гегелем, веде до зростання свободи лише тоді, коли ця власність працює на користь публічного інтересу і допомагає розбудовувати громадянське суспільство.

Гегель ототожнював “загальну культуру” із громадянським суспільством на певному етапі свого діалектичного шляху: від не свободи до абсолютної свободи. Загальна культура, за Гегелем, в кожний історичний момент, містить:

“ситуації та тривалий і складний, повністю розвинений у всіх своїх розгалуженнях зв'язок між потребами і роботою, інтересами та їх задоволенням, коли кожна людина, втрачаючи свою незалежність, зав'язується в нескінченну серію залежності від інших”(Hegel, 1988, с. 260).

З точки зору методології нам важлива думка Гегеля про те, що застосовувати загальні концепції свободи/права до окремих об'єктів і випадків потрібно із урахуванням конкретних задач громадянського суспільства для певної культури та історичного часу на шляху цього суспільства до побудови Держави і розповсюдженні його впливу за межі державних кордонів.

Платон, філософія якого становить основну складову світоглядного підґрунтя суспільств США, Англії і країни Британської Співдружності (які разом називають атлантичними або острівними), ототожнював поняття культура і цивілізація, маючи на увазі весь спектр діяльності людей в суспільстві. Культура, за Платоном, знаходиться у безперервному еволюційному розвитку. Він ділив культуру суспільства на матеріальну, духовну і **музикальну**, які продовжують одна одну (Burnyeat, 1997, с.222). Звернемо увагу на троїстість філософії Платона, яка, на відміну від діалектики, дозволяє існування двох протилежних концепцій, відносно третьої, нейтральної. Наприклад, Платон поділяв душу на три частини: дві протилежні, які знаходяться у мотиваційному конфлікті, розум та бажання, і третю, нейтральну частину душі - потреба (Burnyeat, 1997, с.223)

В практичному плані, триадичний платонізм, на відміну від діадичного гегелянства, **дозволяє**, крім, власне, культури, існування нуль-культури і антикультури: християнство, юдаїзм і гностицизм, що реалізовано в концепції мультикультуралізму.

Платонівська триадичність і гегелівська діадичність світоглядів, на нашу думку, походять від примордіальних антропологічних і етнографічних властивостей різних культур. Згадані відмінності культур знайшли свій прояв у впровадженні в світоглядах суспільств платонізма і різновидів гегелянства, що знайшло свій прояв у формуванні атлантичної/острівної і континентальної шкіл філософії.

Вказана нами типологія культур не нова: діадичний і триадичний типи побудови суспільства досліджували антрополог К. Леві-Стросс (1908-2009) під час своїх антропологічних експедицій до Африки, психологи і соціологи Г. Циммель (1848-1918), Е. Ф. Богатта (1924-2016), Г. К. Хоманс (1910-1989) і ін (Hall, 1989, с. 98). Також, театрознавцям відомо, що китайська драма містить три обов'язкових персонажі: два полярні і один, що вагається. Крім того, типологія, про яку йдеться мова, знайшла практичне застосування у конфліктології: вона поділяє групи людей, а відповідно і суспільства, які складаються з цих груп, на діадичні і триадичні (Hall, 1989, с. 100).

На нашу думку, тип культури – це її інваріантна характеристика, адже зміна суспільством свого типу з триадичної на діадичну і навпаки, в умовах штучного впровадження в суспільстві соціального проекту протилежного типу (наприклад релігійного проекту або проекту який містить соціальну містику), виглядає сумнівною: прикладами можуть бути антиклерикальні події, які привели до Великої французької революції та антикомуністичний спротив в Україні, який привів до декомунізації. Згадані, знакові історичні події ми схильні трактувати як реакцію триадичного суспільства на нав'язаний їм ззовні діадичний суспільний проект.

Методологічно, типологія культури може бути проведена в рамках дискурсу з етнокультурологією через дослідження антропології і етнографії.

Дослідження культурного середовища із застосуванням методів етнографії проводить в атлантична (або острівна) наукова школа. Ця школа має власні методології дослідження процесів розвитку культури. Вона включає в себе американську школу Сеймура. М. Липсета (1922-2006) – **Едварда. Т. Холла** (1914-2009)

і Британську школу досліджень з культури (British Culture Studies, BCS). Річарда Хоггарта (1918-2014) Реймонда Вільямса (1921-1988)

Школа Липсета - Холла ототожнює культуру із демократією. Дослідження цієї школи мають практичну мету, пов'язану із розвитком глобальних корпорацій і соціальних проєктів. Активний розвиток атлантичної школи почався в 50-х роках ХХ ст. До розвитку її теоретичної і практичної бази доклали зусиль антропологи і вчені етнографи, соціологи, теоретики культури і ін: Клайд К्लукхон, **Едвард** Т. Холл, Талкотт Парсонс, Едвард Шилс, Флоренс К्लукхон, Фред Стродтбек, Мері Дуглас, Шалом Шварц, Жерар Хофстеде, Міха Мінков

Аристотелівська теорія політики, де мова йде про залежність соціального розвитку суспільства від типу політичного устрою країни, знайшла своє втілення в "Гіпотезі модернізації суспільства" (1959) американського соціолога С. М. Липсета. Згідно підходу Липсета, погляди М. Вебера на роль протестантизму в розвитку суспільства **застарілі** і культура країни може мати світогляд відмінний від протестантського, щоб досягти стану буржуазної демократії і економічного процвітання.

Атлантична школа практикує два напрямки досліджень, які мають власну методологію: **перший** дозволяє виявити і порівняти світоглядні відмінності і спільні риси різних культур і **другий** оцінює спроможність певної культури, розвиваючись, побудувати буржуазну демократичну країну.

Перша гілка школи Липсета-Холла досліджує предмет за допомогою емпіричного методу та методу інтерпретації, аналізуючи кількісно індексіфіковані культурометричні параметри різних культур. Ці параметри поєднані в шість груп: світоглядні шаблони, ціннісні орієнтири, власне, параметри культур та синдроми культур. Методологія дослідження перелічених параметрів базується на роботах Е. Холла та Ж. Хофстеде, які розвинули послідовники Р. Інглегард (1934-2021), Ш. Шварц, М Мінков та ін. (Maleki, 2014, с. 114).

Застосування методології Липсета-Холла до дослідження стрічок О. Довженка дозволило провести культурометрію і типологізацію української культури. Зокрема, були досліджені культурні параметри колективізму/індивідуалізму, маскуліності/жіночості, довгострокова/короткострокова орієнтація та дистанція влади. Визначення типу української культури як триадичного, дозволило відокремити матеріальну, світоглядну, мистецьку і медійну складові територіально близьких культур із багаторічним взаємним впливом, а саме, російську та українську. Це дозволило отримати інструмент для належності мистецьких артефактів до тієї чи іншої культури.

Друга гілка школи Липсета - Холла теж містить корисні до нашого культурологічного аналізу методологічні доробки. Підхід цієї гілки аналізує культуру з точки зору її економічної ефективності і легітимності влади у суспільстві (Lipset, 1959, с. 95), тобто демократичного оптимізму. Методологія цієї гілки має широке практичне застосування: нею користуються міжнародні організації з метою моніторингу наявного стан демократичних процесів в посттоталітарних країнах світу, за допомогою порівняння індексів **суспільних і економічних свобод** у країні з їх еталонними значеннями (Czeglédi, 2015, с. 14).

До нашого дослідження творчості О. Довженка важливо з'ясувати, чи бачив митець українську культуру спроможною до перетворень від архаїчного кланово-корпоративного до буржуазно-демократичного суспільства на відповідному етапі свого еволюційного розвитку, який, до речі, не досягнений і досі.

Британська школа досліджень з культури (British Culture Studies, BCS) була започаткована в повоєнні роки ХХ ст. в м. Бірмінгем як наукова спільнота із сприяння

вивченню англійської літератури робочим класом, але згодом поширила свої дослідження на інші галузі культури, не оминаючи засоби суспільної комунікації.

Теоретичне підґрунтя школи започаткували британські літературознавці і соціолог Річард Хоггарт (1918-2014) і теоретик культури Реймонд Вільямс (1921-1988). Розвинули їх дослідження вчені **Стюарт** Холл (1932-2014), Рональд Дворкін (1931-2013) та ін. Інтелектуальний контекст цієї школи сфокусований на національній культурній традиції як протилежності масовій культурі, а також на змінах у британському суспільстві.

Британська школа використовує філософську платформу марксизму в її трактовці італійським комуністом А. Грамши (1891-1937). Згідно підходу Грамши, зміни в суспільстві мають проходити не шляхом революції, а шляхом розвитку пролетарської (масової) культури, яка має зруйнувати культурну гегемонію, що підтримує буржуазний устрій суспільства.

Відповідно, головним методом дослідження британської школи є діалектичний метод. Історично, арсенал британської школи містить метод текстового аналізу, семіотичний метод, та ін. Для дослідження медійних артефактів культури, із урахуванням її етнічної і соціальної складової, вченими була розроблена ціла низка спеціальних етнографічних методів.

Важливо звернути увагу на те, що бірмінгемські вчені відкидають типовий для британського світогляду ліберальний індивідуалізм і стоять на рейках колективної ідеології марксизму. Крім того, британські культурологи-марксистки знаходяться в опозиції до британських філософів мейнстріму, які, як відомо, не визнають науковість діалектики Гегеля.

Підходом британської методології є системність і цілісність. Медійний артефакт досліджується із двох боків: а) як текст (в сучасному контексті також медіа та цифрові дані) і б) як носій контекстів. Британська методологія дослідження мистецького артефакту містить наступні розділи: а) мова артефакту, як належність його до певної культури, б) знаки і символи, в) текстовий аналіз, з точки зору розуміння артефакту глядачем, г) ідеологія і філософія, д) індивідуалізм і суб'єктивність, е) наявні в артефакті контексти і дискурси (Turner, 2003, с. 20).

Ми вважаємо, що застосування методологічних доробків школи Ліпсета-Холла та Британської школи із досліджень культури суттєво доповнило культурологічний аналіз стрічок великого митця.

Висновки. Завдяки принципу міждисциплінарності, культурологічний аналіз творчості О. Довженка був значно поглиблений, через дослідження стрічок великого режисера із застосуванням методу етнографічного опису і залучення методологічних практик школи Ліпсета-Холла та Британської школи із досліджень культури. Запропоновані доробки дозволили визначити тип суспільства, побудованого українською культурою як триадичне, індивідуалістичне із середньостроковою орієнтацією. Триадичне суспільство України має принципову відмінність від діадичного суспільства, побудованого російською культурою.

На думку О. Довженка, в майбутньому, українська культура, принципово, спроможна до побудови буржуазно-демократичного суспільства, на базі державотворчої теорії мультикультуралізму та індивідуального лібералізму, через розвиток права, приватної власності та інститутів забезпечення громадянських та економічних свобод.

Як наслідок еволюційного розвитку української культури, філософські контексти, соціальні відносини і культурні практики представників українського суспільства неодмінно будуть змінюватись в бік збільшення маскуліності, індивідуалізму та зменшення дистанції влади. З метою розуміння культурогенних процесів, під час прийдешніх змін у суспільстві і державному устрою України, культурометричні параметри потребують постійного моніторингу.

Бібліографічний список

- Кохан, Т. Г., 2021. *Персоналізована історія європейського кіномистецтва: потенціал культурологічного аналізу: монографія*. Київ: Інститут культурології НАМ України.
- Burnyeat, M. F., 1997. Culture and Society in Plato's Republic. *The Tanner Lectures on Human Nature*, 10–12, p. 216–324.
- Czeglédi, P., 2015. Lipset hypothesis in a property rights perspective. 6 марта. *SSRN*. 2015. С. 1-28 URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2573981> (дата звернення 10.10.2022)
- Dyde, S. W., 1984. Hegel's Conception of Freedom. *The Philosophical Review*, 3(6). Duke University Press, p. 655–671.
- Hall, M., 1989. Triadic Analysis: A Conceptual tool for Clinical Sociologists. *Clinical Sociology Review* [online], 7(1), p. 97–110. Available at : <<http://digitalcommons.wayne.edu/csr/vol7/iss1/12>> (дата звернення 10.10.2022)
- Hegel, G. W. F., 1988. *Aesthetics lectures on fine art*. Translated T. Knox. New-York: Oxford Clarendon Press.
- Hegel, H. W. G., 2001. *The Philosophy of History*. Translated J. Sibree. Kitchener: Batoche Books.
- Herzogenrath, B. (eds.), 2017. *Film as Philosophy*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Lipset, S., 1959. Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy. *The American Political Science Review*, 53(1), p. 69–105.
- Maleki, A. A., 2014. Proposal for Clustering the Dimensions of National Culture. *Cross-Cultural Research*, 48(2), p. 107–143.
- Turner, G., 2003. *British Cultural Studies*. New-York: Routledge Taylor & Francis Group.

References

- Burnyeat, M. F., 1997. Culture and Society in Plato's Republic. *The Tanner Lectures on Human Nature*, 10–12, p. 216–324.
- Czeglédi, P., 2015. Lipset hypothesis in a property rights perspective. 6 марта. *SSRN*. 2015. С. 1-28 URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2573981> (дата звернення 10.10.2022)
- Dyde, S. W., 1984. Hegel's Conception of Freedom. *The Philosophical Review*, 3(6). Duke University Press, p. 655–671.
- Hall, M., 1989. Triadic Analysis: A Conceptual tool for Clinical Sociologists. *Clinical Sociology Review* [online], 7(1), p. 97–110. Available at : <<http://digitalcommons.wayne.edu/csr/vol7/iss1/12>> (дата звернення 10.10.2022)
- Hegel, G. W. F., 1988. *Aesthetics lectures on fine art*. Translated T. Knox. New-York: Oxford Clarendon Press.
- Hegel, H. W. G., 2001. *The Philosophy of History*. Translated J. Sibree. Kitchener: Batoche Books.
- Herzogenrath, B. (eds.), 2017. *Film as Philosophy*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Kokhan, T. H., 2021. *Personalizovana istoriia yevropeiskoho kinomystetstva: potentsial kulturolohichnoho analizu: monohrafiia [A personalized history of European cinema: the potential of cultural analysis: a monograph]*. Kyiv: Instytut kulturolohii NAM Ukrainy. [in Ukrainian]
- Lipset, S., 1959. Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy. *The American Political Science Review*, 53(1), p. 69–105.
- Maleki, A. A., 2014. Proposal for Clustering the Dimensions of National Culture. *Cross-Cultural Research*, 48(2), p. 107–143.
- Turner, G., 2003. *British Cultural Studies*. New-York: Routledge Taylor & Francis Group.

Стаття надійшла 24.12.2022.

R. Poleshuk

APPLYING THE PRINCIPLE OF INTERDISCIPLINARITY TO EXPAND THE RESEARCH METHODOLOGY OF STUDYING O. DOVZHENKO'S WORKS

Guided by the principle of interdisciplinarity, the article proposes a methodology for the cultural analysis of O. Dovzhenko's works using the method of ethnographic description. The above-mentioned methodology makes it possible to investigate the issue of the difference between Ukrainian and Russian culture, which is significant nowadays, as well as to determine the direction of the development of the Ukrainian culture in order to create the conditions necessary for bourgeois transformations in society. By applying the method of ethnographic description to the study of Dovzhenko's films, we had the opportunity to find out the philosophical contexts, social relations and cultural practices that are relevant to the Ukrainian culture. In addition, the study highlighted the personal attitude of the great director to the ability of the Ukrainian culture to build a bourgeois-democratic society.

The methodological practices of the Lipset-Hall school and the British School of Cultural Studies were involved in the research. This allowed us to conduct culturometry and typology of the Ukrainian culture. In particular, the paper investigated the cultural parameters of collectivism/individualism, masculinity/femininity, long-term/short-term orientation, and power distance.

The suggested practices made it possible to determine the type of society built by the Ukrainian culture as triadic, individualistic with a medium-term orientation. The triadic society of Ukraine has a fundamental difference from the dyadic society built by the Russian culture.

According to O. Dovzhenko, in the future, the Ukrainian culture would be capable of building a bourgeois-democratic society, based on the state-building theory of multiculturalism and individual liberalism, through the development of law, private property, and institutions for ensuring civil and economic freedoms.

In the result of the evolutionary development of the Ukrainian culture, the philosophical contexts, social relations and cultural practices of representatives of the Ukrainian society will certainly change in the direction of increasing masculinity, individualism and reducing the distance of power.

Key words: *interdisciplinarity, cinematography research methodology, O. Dovzhenko's films, cultural analysis, British School of Cultural Studies, Lipset-Hall School.*

УДК 165.9:130.2

ORCID: 0000-0001-5068-7486

Ю. С. Сабадаш

ПРОБЛЕМНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Серед низки гуманітарних наук культурологія належить до тих, які активно розвиваються на теренах української гуманістики. Вживане нами поняття «активно» відбиває і монографічні дослідження, і учбово-навчальну літературу, і публікації в періодичних виданнях, і проведення науково-теоретичних та науково-практичних конференцій, проблематика яких концептуалізує окремі питання. Деякі з означених позицій – йдеться, передусім, про періодичні видання - формує матеріал даної статті, оскільки саме конкретний тип наукових розвідок показує авторські устремління вітчизняних науковців, які і потребують, з одного боку, уваги, а з іншого, -